

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
Administrerende direktør: Marga van der Wal
Nyhetsjsjefer: Kjell-Erik N. Kallset og Mari Skurdal
Kulturredaktør: Haakon Flemmen
Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy

Utgitt av © Klassekampen AS.
Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Terrorister

■ Den islamske statens (IS) framferd og metoder er sjokkerende brutale, selv i en verden der vi har sett det meste av terror og forbrytelser. Rase- og religionskrigenes era er åpenbart ikke over. Der de fleste bevegelser, uansett hvilket blodig program de måtte ha, forsøker å appellere til sosial fornuft, satser IS ensidig på å skape redsel. Militære motstandere skal skjelve av frykt og kaste fra seg våpnene, mens sivile (som ikke drepes) skal tvinges til underkastelse.

■ IS har sprunget ut av det politiske kaoset i Midtøsten, ikke minst etter de vestlige krigene mot Afghanistan, Irak og Libya, Israel-Palestina-konflikten og seinere borgerkrigen i Syria. Ethvert samfunn er en mosaikk av ulike typer krefter og bevegelser, og i den grad en samfunnsformasjon stabiliserer seg, er det et resultat av utallige klassemessige, geografiske, religiøse og politiske kamper og kompromisser. Noen klasser, sjikt og stammer ender opp som dominerende og styrende, men i fungerende stater har disse elitene også kontakter og bånd til andre deler av samfunnet. I svært mange land har disse elitene også en historie å vise til, der de har stått i spissen for frigjøringskamp eller viktige sosiale forbedringer.

■ I land som Irak og Libya, og delvis Afghanistan og Syria, er mosaikken av balanserende krefter sprengt i fillebiter. I noen tilfeller av en ekstern makt med enorme militære maktmidler. Under slike «rystelser» nulles tidligere maktforhold ut. Den sjokkartede opplevelsen dette innebærer, kombinert med den potensielle motstanden og hatet mot dem som la samfunnet i ruiner, har vist seg å være en eksplosiv cocktail, som fanatiske religiøse og politiske bevegelser utnytter og henter næring fra. Vårt ansvar i Norge er å drive slike krefter på defensiven og sørge for at flest mulig føler seg delaktig i det norske samfunnet, samtidig som vi en gang for alle må gjøre opp med forestillingen om at våre droner, tanks, bombefly, raketter og artilleriild kan tilby endelige løsninger på dyptliggende samfunnsproblemer i andre land, langt utenfor vår egen kulturkrets og i dette tilfellet, langt utenfor vår forståelseshorisont.

BJØRGULV BRAANEN

Fredsprisvinner laget regler for krig



I dag er det 150 år siden den første Genève-konvensjonen ble underskrevet. Det skjedde 22. august 1864, og tolv kongedømmer og stater var representert.

Henri Dunant, mannen som la grunnlaget for stiftelsen av Røde Kors, får også æren for ideene bak Genève-konvensjonene. Konvensjonene omfatter fire traktater som

har blitt vedtatt etter hver sin brutale krig: Dunant hadde vært vitne til slaget ved Solferino og sett de brutale kampene i krigen mellom Sardinia, Frankrike og Østerrike. Han utga en bok om erfaringene fra Solferino, og utviklet mottoet «Tutti fratelli» – *Vi er alle søsken*.

Den første konvensjonen handlet om beskyttelse av sanitetsarbeidere og sårede og syke soldater på land. Den andre traktaten, som kom etter sjøkrigen mellom Japan



Henri Dunant

og Russland, ga stridende til sjøs samme rettigheter som dem på land. Den tredje ble vedtatt etter første verdenskrig og omhandler beskyttelse av krigsfanger, mens den fjerde var et resultat av andre verdenskrig og handler om beskyttelse av sivilbefolkningen. Det er siden kommet flere tilleggsprotokoller til Genève-konvensjonene.

Henri Dunant ble tildelt verdens aller første Nobels fredspris sammen med Frédéric Passy i 1901.

SMFT

Mulighetenes teoretiker heter Roberto Mangabeira Unger.

Falsk nødvendighet



Lars Thue

FOKUS

Nylig hørte jeg foredraget «On some of the affects of capitalism» på YouTube av den franske vitenskapssosiologen og Holbergprisvinneren Bruno Latour. Latour åpner foredraget med et sitat av Fredrick Jameson: «Nå til dags synes det enklere å forestille seg verdens undergang enn å forestille seg kapitalismens endelikt». Latour diskuterer i foredraget forholdet mellom kapitalisme og klima og ender også selv opp med en forholdsvis pessimistisk vurdering av mulighetene til å reformere kapitalismen for å sikre klodens framtid.

Lett nedslått etter foredraget kom jeg til å huske på boka til professor i juss ved Harvard, Roberto Mangabeira Unger, med tittelen «False Necessity. Anti-necessitarian social theory in the service of radical democracy» (1987/2004). I innledningen til den andre utgaven av denne boka heter det håpefullt: «Vi kan gjøre opprør mot de verdener vi har bygd. Vi kan avbryte opprørene våre, og slå oss til ro en stund i en av disse verdene». (*We can rebel against the worlds we have built. We can interrupt our rebellions, and settle*

down for a while in one of these worlds.) Denne brasiliansk-amerikanske professoren er en slags mulighetenes teoretiker – en opprører mot det han kaller «the dictatorship of no alternatives» (ikke-alternativets diktatur).

Både «False Necessity» og en rekke andre bøker av Unger er utgitt på forlaget Verso, knyttet til tidsskriftet New Left Review. Men mange av bøkene hans er også publisert på anerkjente akademiske forlag, så han er verdt å ta på alvor akademisk. Bør vi også ta han på alvor politisk? I 2005 kom boka «What Should the Left Propose», utgitt i nytt opplag i 2009 med tittelen «The Left Alternative». I boka, som kan lastes ned gratis på

«Det er lett å forstå at han er kontroversiell både i Brasil og i USA»

nettet, presenterer Unger i kortform sin kritikk både av de ulike variantene av tradisjonell venstreside, av sosialdemokrati og av nyliberalisme.

Sentralt i kritikken av venstresiden er at den har gjort «the petty bourgeoisie», småborgerskapet, til en fiende eller mer tilfeldig alliert, og knyttet seg for nært til en minskende og til dels privilegert industriarbeiderklasse. Denne kritikken er nært knyttet til forslaget om å tilrettelegge for økonomisk entreprenørskap, til utvikling av «the constructive genius of ordinary men and women», først og fremst gjennom

utdannelse, men også ved andre tiltak, som tilpassing av kredittsystemet. Tilrettelegging for en slik «empowerment» av folk flest, bidrar til desentralisert økonomisk vekst og til å utvikle en middelklasse som i mange land vil være kritisk for å fremme demokratisk utvikling. Den norske demokratiske og tidlige sosialdemokratiske utviklingen hadde også nær sammenheng med politiske ideer som mobiliserte sentrale deler av det norske småborgerskapet.

Unger er ikke bare en energisk akademiker og politiker, han har også et betydelig overskudd av selvsikkerhet, overmot og arroganse. Han var fra 2007 til 2009 en slags planleggingsminister i president Lula de Silvas regjering i Brasil, og er i tillegg til sitt professorat ved Harvard er Unger nå engasjert i utviklingen av delstaten Rondônia

i Brasil. Sjekk selv opp mannen og hans synspunkter gjennom de mange foredragene og forelesningene som er tilgjengelig både på YouTube og på Harvard Law Schools hjemmeside. Det er en svært interessant politisk tenker, selv om det er lett å forstå at han har vært og er kontroversiell både i Brasil og i USA. Jeg gikk inn i avisdatabasen a-tekst for å finne ut om Unger har hatt noen plass i den norske offentligheten. Jeg fikk bare to bitte små oppslag. Han fortjener større oppmerksomhet.

Lars Thue, historiker
lars.thue@bi.no

Doonesbury

av G.B. Trudeau

